

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการ
ที่ยั่งยืนในการจัดการบริหารแบบเรียนรวม
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแสนสุข
จังหวัดสุรินทร์

เสนอ

ผศ.ดร. วาระดี ชาญวิรัตน์
ดร.ศิริลักษณ์ โปร่งสันเทียะ

จัดทำโดย

1.นางสาววิภาดา ดำเนินงาม	571031321273
2.นางสาวธนารักษ์ พินิจดวง	571031321276
3.นางสาวรุ่งทิวา ลิปทัศน	571031321277
4.นายธีรยุทธ ไตรพรม	571031321278
5.นางสาวญาดาพัฒน์ เป็นตามวา	571031321290
6.นางสาวสลิตุดา สิทธิสังข์	571031321292
7.นางสาวสุรีย วสุวัชร	571031321293
8.นางสาวประคองศรี พรหมทะเล	571031321294
9.นางสาวเกษณีย ลาดี	571031321295
10.นางสาวนภคประภา เทศบุตร	571031321296

งานนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 108205 การศึกษาพิเศษ
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแสนสุข จังหวัดสุรินทร์

บทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งบริหาร

1. ผู้อำนวยการกองการศึกษา

บทบาทของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้น ส่งเสริมให้การบริหารงานในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารประสบผลสำเร็จ ซึ่งบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

- 1.1 เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 1.2 เป็นผู้นำในการบริหาร ยึดแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 1.3 เป็นผู้นำด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
- 1.4 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการ
- 1.5 เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับชุมชน
- 1.6 เป็นผู้นำในการบริหารงานแบบประชาธิปไตย โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม และส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
- 1.7 เป็นผู้นำในการจัดการศึกษา เป็นเอกลักษณ์ขององค์กรในการสร้างสรรค์
- 1.8 เป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ลงมือทำและรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.9 เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- 1.10 เป็นผู้นำในการจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน

2. นักวิชาการศึกษา

1. ด้านการปฏิบัติการ ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตร สำนักรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติทางการศึกษา จัดทำมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งปรับปรุงให้ทันสมัย ติดตาม

ประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ วิจัย ส่งเสริมการวิจัยการศึกษา
เผยแพร่ผลงานทางด้านการศึกษาเพื่อพัฒนางานด้านวิชาการศึกษา

2. ด้านการวางแผน วางแผนการทำงานที่รับผิดชอบ ร่วม
วางแผนการทำงานของหน่วยงานหรือโครงการ เพื่อให้การดำเนินงาน
บรรลุตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

3. ด้านการประสานงาน

(1) ประสานการทำงานร่วมกันระหว่างทีมงานหรือหน่วยงานทั้ง
ภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด
ไว้

(2) ชี้แจงและให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อเท็จจริง แก่บุคคล
หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจหรือความร่วมมือใน
การดำเนินงานตามที่ได้รับผิดชอบ

4. ด้านการบริการ

(1) ให้คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้น เผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้ทาง
ด้านวิชาการศึกษา รวมทั้งตอบปัญหาและชี้แจงเรื่องต่างๆเกี่ยวกับงาน
ในหน้าที่เพื่อให้ผู้รับบริการได้ทราบข้อมูลความรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์

(2) จัดเก็บข้อมูลเบื้องต้น และให้บริการข้อมูลทางการวิชาการ
เกี่ยวกับด้านวิชาการศึกษา เพื่อให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอก
หน่วยงานได้รับทราบข้อมูลและความรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์ สอดคล้อง
และสนับสนุนภารกิจของหน่วยงานและใช้ประกอบการพิจารณากำหนด
นโยบายแผนงาน หลักเกณฑ์ มาตรการต่างๆ

3. รักษาราชการแทนตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1 ดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานอย่าง
ถูกต้อง

3.2 รับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมทุกด้าน

3.3 ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

3.4 จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

3.5 ประสานงานความร่วมมือกับชุมชน

3.6 นิเทศส่งเสริมสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้
ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก

3.7 จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในและรายงานประเมินตนเอง

4.งานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1ด้านการบริหารงานประกอบไปด้วยงานต่างๆดังนี้

4.1.1การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการรวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ

4.1.2การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1.3การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้

4.1.4คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยบุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกตามความเหมาะสมเช่น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้นำทางศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

4.2ด้านการบริหารงบประมาณ

4.2.1งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นค่าอาหารเสริม (นม) ค่าอาหารกลางวัน ฯลฯ

4.2.2งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก แผนพัสดุ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างจามะเบียบกระทรวงมหาดไทยจัดทำสมุดคุมงบประมาณรายจ่ายในหมวดต่างๆและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

4.2.3งบประมาณรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยของสถานศึกษา

4.2.4 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุการเรียนและอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

4.2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามระเบียบหนังสือสั่งการหลักเกณฑ์ ของกระทรวงมหาดไทย

4.3 การบริหารงานบุคลากร

4.3.1 การสรรหา/เลือกสรรและปรับสภาพ

4.3.2 การคัดเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3.3 การดำเนินค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการ

4.3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

4.3.5 การพัฒนาบุคลากร

5. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจไว้วางใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

6. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก เป็นภาระกิจสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

6.1 เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน

6.2 เพื่อพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยผ่านกระบวนการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

6.3 เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

6.4 เพื่อส่งเสริมความรัก ความเอื้ออาทรของสถาบันครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น

7. งานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งการหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้

8. งานด้านการศึกษาพิเศษ

- 1) ตรวจสอบและประเมินความสามารถ
- 2) วางแผนการศึกษา และแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) จัดเตรียม/จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือพิเศษ
- 4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทั้ง ในลักษณะที่เป็นกลุ่มและรายบุคคล

บุคคล

- 5) ประสานงานบริการด้านอื่นๆกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 6) เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูทั่วไป ตัวผู้เรียนละเพื่อนร่วมชั้น พ่อแม่/ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู และบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ที่ได้จัดให้กับเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน
แสนสุข
ภาพประกอบห้องพยาบาล

แหล่งเรียนรู้ภายใน
ภาพประกอบห้องปฏิบัติการทางภาษา

เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่เข้ากับภาษาพื้นบ้าน

ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

เด็กได้เรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น

ห้องดนตรี

เด็กได้รู้จักเครื่องดนตรีแต่ละชนิด

ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

เด็กได้ทดลองวิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง เด็กทำการทดลองการละลายของน้ำตาล

ห้องทำงานและพื้นฐานอาชีพ

เด็กได้รู้จักวิธีการทอเสื่อ ที่เป็นอาชีพของคนในชุมชน

ห้องสาธารณสุขมูลฐาน

เด็กได้เรียนรู้เรื่องยา เมื่อเด็กไม่สบายมีห้องห้พักเวลาไม่สบาย

ห้องสอนเด็ก LD

เด็กได้รับการสอนเด็กพิเศษ LD มีกิจกรรมสำหรับเด็กพิเศษ จัดพื้นที่ให้เหมาะสมกับเด็กพิเศษ

การจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้

หลักปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี 29 วัน* บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมทักษะกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน รูปแบบการจัดการการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ เป็นแนวทางหรือความเชื่อที่สนับสนุนให้คนเราปฏิบัติสิ่งต่างๆด้วยตัวเอง ตามความสนใจ ตามความถนัด ตามศักยภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ จนถึงการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เพราะเชื่อว่าคนเราหากได้ลงมือปฏิบัติแล้ว จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นซึ่งทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ใฝ่เรียนผู้เรียนสนุกสนานกับการเรียนรู้ปรัชญาพัฒนาการนิยม(Progressivism)

การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กตื่นตัวกับการเรียนรู้

จอห์น ดิวอี้(John Dewey) นักปราชญ์ชาวอเมริกัน การเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จากการทำจริงในทุกสถานการณ์จริง "การเรียนรู้ด้วยการกระทำ" จอห์น ดิวอี้เชื่อว่าการศึกษาคือความเจริญงอกงาม ในทุกๆด้านเป็นการเรียนรู้ที่สามารถให้เด็กได้เรียนรู้โดยการลงมือกระทำ การเรียนรู้ด้านประสบการณ์ตรง การฝึกทักษะที่เป็นกระบวนการการหาคำตอบด้วยตนเอง ฝึกการคิดและการแก้ไขปัญหา ฝึกทักษะการเรียนรู้เป็นกระบวนการ โดยเน้นกระบวนการการทำงานเป็นทีม และเป็นขั้นตอนเป็นการสอน"โครงการวิทยาศาสตร์" เพื่อให้เด็กทุกคนได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ภายใต้บริบทวัฒนธรรมที่หลากหลาย ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจ เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีที่มี คุณภาพของสังคม และประเทศชาติต่อไป

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายมุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหาไปใช้ในการคิดและการตัดสินใจ

2. จัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เน้นความถนัด และความสนใจ
ของเด็ก

3. ครูมีลักษณะเป็นผู้รอบรู้ที่มีประสบการณ์ และยอมรับความแตกต่าง
ต่างของผู้เรียน

4. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการรับประสบการณ์จากการกระทำของ
ตนเอง ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติ

ทดลองอย่างเป็นขั้นตอน และหาคำตอบได้ด้วยการลงมือปฏิบัติ
ด้วยตัวเอง

5. จัดหลักสูตรเน้นประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นหลักสูตรกิจกรรม

เด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีสิทธิ์ที่จะ
ได้การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเลี้ยงดูที่เหมาะสม
ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก เด็กจะต้องได้รับการ
ศึกษา เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านอย่างเต็มกำลังศักยภาพ
อย่างสมดุล ตามหลักสูตรปฐมวัยนั้นมีจุดมุ่งหมายให้เด็กทุกคนมี
พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดย
ครอบคลุมทั้งเด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย (พระราช
บัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551) ว่าด้วย
สิทธิพิเศษที่เด็กพิการจะได้รับมากกว่าเด็กทั่วไป เพื่อให้เด็กพิเศษสามารถ
ช่วยเหลือตัวเองได้ และสามารถเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพื่อเป็นกำลังใน
การพัฒนาประเทศได้

สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

นอกจากรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดได้รับรองการที่คนพิการจะได้รับสิทธิ
เสรีภาพ และความเสมอภาคในการศึกษาดังกล่าวแล้ว เพื่อให้สิ่งที่รัฐธรรมนูญกำหนด
จะเป็นจริงในทางปฏิบัติได้ต้องมีการบัญญัติกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติและ
กฎหมายระดับรองเช่น กฎกระทรวง เป็นต้นกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ
ศึกษาสำหรับคนพิการที่สำคัญได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคน

พิการ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

1. สิทธิในการได้รับการศึกษาของคนพิการ

1.1 สิทธิในการได้รับการศึกษาของคนพิการตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ตามกฎหมายฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายหลักในการจัดการศึกษาโดยทั่วไปซึ่งได้บัญญัติถึงสิทธิในการได้รับการศึกษาไว้ในมาตรา 10 ว่า” การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และได้บัญญัติรับรองสิทธิของคนพิการที่จะได้รับการศึกษาไว้เป็นพิเศษในมาตรา 10 วรรคสองและวรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ตามกฎหมายฉบับนี้เด็กที่มีความพิการไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตามต้องได้รับการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรัฐจะต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี ซึ่งก่อนหน้ากฎหมายฉบับนี้เด็กพิการหรือเด็กที่มีผู้ปกครองที่ทุพพลภาพ ที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงผู้ปกครองได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้าในโรงเรียนประถมได้ นอกจากนี้มาตรา 10 ยังกำหนดให้จัดการศึกษาสำหรับคนพิการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นั่นคือกฎหมายต้องการให้มีการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการให้เร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ เพื่อให้เด็กได้รับการฟื้นฟูเร็วที่สุดและสามารถใช้ชีวิตใกล้เคียงกับคนปกติมากที่สุด นอกจากนี้เด็กพิการยังมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และในการจัดการศึกษาแก่เด็กพิการนั้น โรงเรียนสามารถจัดบริการและความช่วยเหลืออื่นๆควบคู่กับการจัดการศึกษา เช่นบริการฝึกพูด สอนภาษามือไทย การอ่านและเขียนอักษรเบรลล์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถจัดการศึกษาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ครอบครัวของเด็กพิการอีกด้วย

นอกจากนั้นตามมาตรา 15 กำหนดให้จัดการศึกษาได้ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้การจัดการศึกษาของไทยมีความยืดหยุ่น หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นพิเศษที่คน

พิกัดต้องการ รวมทั้งเปิดโอกาสให้หลายหน่วยงานสามารถจัดการศึกษาได้ โดยเฉพาะครอบครัวที่ถือเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

1.2. สิทธิในการได้รับการศึกษาของคนพิการตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยตรงซึ่งได้บัญญัติรับรองสิทธิของคนพิการไว้เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมาตรา 5 บัญญัติไว้ดังนี้

“คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้

(1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

(2) เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

(3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคลนอกจากนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกฎหมายยังกำหนดให้ครูการศึกษาพิเศษมีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานได้รับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือพิเศษจากรัฐ กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดว่า หากสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย ซึ่งมีผลตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 16 ให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติสามารถเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวหรือห้ามมิให้กระทำการนั้นได้ และสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิด และให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินให้แก่คนพิการที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมได้ และหากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาลจะกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษให้แก่คนพิการไม่เกินสี่เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงด้วยก็ได้ ซึ่งถือเป็นมาตรการที่สำคัญในการขจัดอุปสรรคจากการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และนอกจากนั้นพระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

นอกจากนั้นพระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม เนื่องจากการที่จะให้นักเรียนพิการไปสอบแข่งขันกับนักเรียนปกติย่อมถือว่าเป็นการไม่เป็นธรรม

เนื่องจากนักเรียนมีความแตกต่างกัน จึงต้องมีการกำหนดแต้มต่อเพื่อให้นักเรียนพิการ ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

1.3 สิทธิในการได้รับการศึกษาของคนพิการตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 นอกจากกฎหมายที่สำคัญข้างต้นแล้วยังมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาคนพิการซึ่งอีกได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ซึ่งมีการกำหนดถึงสิทธิต่างๆของคนพิการ เช่น ตามมาตรา 20 คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ กฎหมายดังกล่าวที่มีวัตถุประสงค์ในการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิของคนพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา และการฝึกอาชีพ ทั้งยังให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ โดยมีผู้แทนองค์กรคนพิการร่วมเป็นกรรมการด้วย ซึ่งตามกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดถึงสิทธิของคนพิการไว้หลายประการเช่น สิทธิที่จะร้องขอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามกระทำการที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ นอกจากนี้ยังกำหนดให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังนี้

(1) การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมพฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

(2) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบโดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

(3) การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

(4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

(5) การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและ บริการอันเป็นสาธารณะ ผลลัพธ์ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทาง กฎหมายและการจัดหาทุนความว่าต่างแค้นดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนด

(6) ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณ สนับสนุนจากรัฐตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดในกฎกระทรวง

(7) บริการล่ามภาษามือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(8) สิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการ ใดๆติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใดๆเพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้ รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสัตว์ เครื่องอุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าว

(9) การจัดสวัสดิการเบี่ยงความพิการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ กำหนด

(10) การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มี สวัสดิการอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

จะเห็นได้ว่าแม้กฎหมายนี้ไม่ได้มุ่งเน้นที่การจัดการศึกษาให้คนพิการอย่างเดียว โดยตรง แต่ก็มีหลักเกณฑ์หลายเรื่องที่สามารถโยงถึงคนพิการให้สามารถได้รับความ ช่วยเหลือซึ่งเป็นการส่งเสริมสิทธิในการได้รับการศึกษาของคนพิการได้อีกทางหนึ่ง นอกจากสิทธิในทางการศึกษาที่ถือว่าสำคัญ รัฐยังควรต้องส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำ อีกด้วยที่จะทำให้คนพิการสามารถพึ่งพาตนเองได้และไม่เป็นภาระต่อครอบครัวเพื่อให้ สอดคล้องกับศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

2. เสรีภาพของคนพิการทางด้านการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 49 ได้บัญญัติถึงเสรีภาพในด้านการศึกษาไว้ ในมาตรา ๕๐ คือ ” บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ” และวรรคสองได้บัญญัติว่า” การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชน”

นอกจากรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้วยังมีกฎหมายอื่นบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพในการศึกษา ดังนี้เสรีภาพของคนพิการทางด้านการศึกษาตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

คนพิการมีเสรีภาพในการเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการ ศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็น พิเศษของบุคคลนั้น ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 5(2) ของกฎหมายดังกล่าว แม้มาตราดัง กล่าวจะบัญญัติรับรองสิทธิของคนพิการแต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นเรื่องเกี่ยวกับ เสรีภาพของคนพิการในทางการศึกษาที่สามารถเลือกเข้าศึกษาได้ในสถานศึกษาเฉพาะ

หรือสถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม รวมทั้งสามารถเลือกรูปแบบการศึกษาได้ว่าจะเรียนในระบบ เรียนนอกระบบหรือเรียนตามอัธยาศัย โดยรัฐต้องกำหนดรูปแบบของการเทียบโอนผลการเรียน รูปแบบการเรียนของคนพิการจะต้องยืดหยุ่นและปรับได้ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของคนพิการ

3. ความเสมอภาคของคนพิการในทางด้านการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 30 ได้บัญญัติหลักของความเสมอภาคว่า "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม"

3.1 ความเสมอภาคของคนพิการในทางด้านการศึกษา ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีบัญญัติในมาตรา 60 ว่า "ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การศึกษานานาชาติที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

(3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ แก่กลุ่มตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และความเป็นธรรมทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง" ทั้งนี้ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545 นอกจากนั้นยังมีกฎกระทรวงหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 โดยจัดสรรงบประมาณแต่ละปี เป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการตามกฎกระทรวง ให้จัดสรรกฎกระทรวงในอัตราที่มากกว่า แต่ไม่เกิน 5 เท่าเงินอุดหนุนด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่ักเรียนทั่วไปต่อคน ให้จัดตั้งกองทุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการ เพื่อสนับสนุนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลือบริการและความช่วยเหลือในทางการศึกษา

3.2 ความเสมอภาคของคนพิการในทางด้านการศึกษาตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการศึกษาของคนพิการจำเป็นต้องมีการขจัดอุปสรรคในการเข้ารับการศึกษของคนพิการโดยกำหนดให้สถานศึกษาทุกสังกัดต้องรับคนพิการเข้าศึกษาหากสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งมีผลเชื่อมโยงไปยังมาตรา 15 และ 16 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยที่คนพิการ

ที่ได้รับความสะดวกจากการกระทำดังกล่าวอาจฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ นอกจากนั้นในมาตรา 8 วรรค 4 ยังกำหนดให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในทุกสังกัด ต้องรับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม มาตรการนี้ถือเป็นการขจัดอุปสรรคในการเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นมาตรการส่งเสริมความเสมอภาคเพราะการที่คนพิการจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหากไม่มาตรการช่วยเหลือย่อมเป็นไปได้ยาก จึงต้องมีการกำหนดมาตรการส่งเสริมนอกจากนี้ต้องจัดสถานะแวดล้อมให้มีขีดจำกัดน้อยที่สุด โดยให้มีการจัดเตรียมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิการ เช่น ทางลาดสำหรับนักเรียนพิการที่นั่งรถเข็น ห้องน้ำสำหรับคนพิการ โคมไฟ

3.3 ความเสมอภาคของคนพิการในทางด้านการศึกษาพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 ได้กำหนดไว้เป็นหลักการในมาตรา 15 วรรคแรกว่า “การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการย่อมจะกระทำมิได้” และเพื่อเป็นการขจัดการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม มาตรา 16 ของกฎหมายดังกล่าว ได้บัญญัติให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการนั้นๆ ได้ นอกจากนั้นยังมีมาตรการในเชิงลงโทษผู้ฝ่าฝืน โดยให้สิทธิแก่คนพิการที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมฟ้องคดีต่อศาลฐานละเมิดได้ และหากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงศาลอาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ นอกจากนั้นยังบัญญัติในมาตรา 17 ว่าการใช้สิทธิในการฟ้องร้องนั้น ให้ได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมซึ่งเป็นมาตรการในการขจัดอุปสรรคแก่คนพิการเนื่องจากคนพิการส่วนมากมักเป็นบุคคลยากไร้

สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคต่างๆที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับคนพิการในด้านการศึกษา อาจสรุปได้ดังนี้

ก. ด้านการรับเข้าศึกษา

1. สิทธิในการเข้ารับบริการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นของประชาชนทุกคน ทั้งผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสรวมทั้งผู้พิการย่อมมีสิทธิเสมอกัน ตามมาตรา 48 แห่งรัฐธรรมนูญ

2. สิทธิในการได้รับการอุดหนุนในการรับการศึกษา หมายถึงสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สิทธิในการได้รับการทุนสนับสนุนการศึกษาในกรณีที่ผู้เรียนมาจากครอบครัวยากไร้ และได้รับสวัสดิการของรัฐในกลุ่มผู้ที่มีความต้องการพิเศษ

3. สิทธิในระหว่างรับการศึกษา หมายถึงสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมกับความต้องการ ความรู้ความสามารถของผู้พิการ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีต่างๆ

4. การสนับสนุนสิทธิในด้านการรับการศึกษา รัฐมีหน้าที่ต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษา เงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน ค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา รัฐต้องใช้มาตรการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ รัฐต้องส่งเสริมการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ของส่วนกลางไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งต้องมีมาตรการส่งเสริม สนับสนุนการผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

5. สิทธิในการเทียบโอนผลการศึกษาที่ผู้เรียนสะสม ทั้งในระหว่างการศึกษาในรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบ

6. มีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกสถานศึกษา

7. มีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกระบบและรูปแบบการศึกษา

8. มีความเสมอภาคในการเข้าศึกษาที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นๆ

ข. ด้านการจัดการศึกษา มีดังนี้คือ

1. สิทธิในการจัดการศึกษา หมายถึง สิทธิในการจัดการศึกษาโดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่นๆ ตามความเหมาะสมและจำเป็น สิทธิในการจัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สิทธิในการเข้าร่วมในการจัดระบบ โครงสร้างและ กระบวนการจัดการศึกษาของฝ่ายต่างๆ สิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายและแผนการจัดการศึกษาระดับต่างๆ สิทธิในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ทางการศึกษาชุดต่างๆ

2. สิทธิในการได้รับการอุดหนุนในการจัดการศึกษา สิทธิในการได้รับการอุดหนุน ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่นๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม ประเทศไทยเพิ่ง กำหนดให้คนพิการมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในด้านการศึกษาอย่างเป็นทางการ เมื่อไม่นานมานี้ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคดังกล่าวจะไม่ใช่สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคเฉพาะในกฎหมายเมื่อต้องมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง แต่การปฏิบัติ จริง ๆ ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคมากมาย เนื่องจากประเทศไทยมีงบประมาณจำกัด ดังนั้น สิ่งที่จะช่วยคนพิการได้อย่างมากคือครอบครัว และชุมชนที่เป็นส่วนที่อยู่ใกล้ชิดกับ คนเหล่านั้น ต้องนำทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัวนำมาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยไม่หวังพึ่ง งบประมาณของรัฐแต่เพียงอย่างเดียว จะทำให้คนพิการมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอ ภาคว่าเท่าเทียมกับบุคคลอื่นมากขึ้น นอกจากนี้ คนทั่วไปเองก็ต้องตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของคนพิการด้วย

การจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้

หลักปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี 29 วัน* บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมทักษะกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน รูปแบบการจัดการการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติเป็นแนวทางหรือความเชื่อที่สนับสนุนให้คนเราปฏิบัติสิ่งต่างๆด้วยตัวเองตามความสนใจ ตามความถนัด ตามศักยภาพ ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ จนถึงการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เพราะเชื่อว่าคนเราหากได้ลงมือปฏิบัติแล้ว จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นซึ่งทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียนผู้เรียนสนุกสนานกับการเรียนรู้ปรัชญาพัฒนาการนิยม(Progressivism)

การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กตื่นตัวกับการเรียนรู้

จอห์น ดีวอี้(John Dewey) นักปราชญ์ชาวอเมริกัน การเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จากการทำจริงในทุกสถานการณ์จริง "การเรียนรู้ด้วยการกระทำ" จอห์น ดีวอี้เชื่อว่าการศึกษาคือความเจริญงอกงาม ในทุกๆด้านเป็นการเรียนรู้ที่สามารถให้เด็กได้เรียนรู้โดยการลงมือกระทำ การเรียนรู้ด้านประสบการณ์ตรง การฝึกทักษะที่เป็นกระบวนการการหาคำตอบด้วยตนเอง ฝึกการคิดและการแก้ไขปัญหา ฝึกทักษะการเรียนรู้เป็นกระบวนการ โดยเน้นกระบวนการการทำงานเป็นทีม และเป็นขั้นตอนเป็นการสอน"โครงการวิทยาศาสตร์" เพื่อให้เด็กทุกคนได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ภายใต้บริบทวัฒนธรรมที่หลากหลาย ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจ เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีที่มี คุณภาพของสังคม และประเทศชาติต่อไป

การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายมุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการแก้ไข ปัญหาไปใช้ในการคิดและการตัดสินใจ
2. จัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เน้นความถนัด และความสนใจ ของเด็ก
3. ครูมีลักษณะเป็นผู้รอบรู้ที่มีประสบการณ์ และยอมรับความแตกต่าง ของผู้เรียน
4. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการรับประสบการณ์จากการกระทำของ ตนเอง ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติ ทดลองอย่างเป็นขั้นตอน และหาคำตอบได้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ด้วยตัวเอง
5. จัดหลักสูตรเน้นประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นหลักสูตรกิจกรรม

เด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีสิทธิ์ที่จะ ได้การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก เด็กจะต้องได้รับการ ศึกษา เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านอย่างเต็มกำลังศักยภาพ อย่างสมดุล ตามหลักสูตรปฐมวัยนั้นมีจุดมุ่งหมายให้เด็กทุกคนมี พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดย ครอบคลุมทั้งเด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย (พระราช บัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551) ว่าด้วย สิทธิพิเศษที่เด็กพิการจะได้รับมากกว่าเด็กทั่วไป เพื่อให้เด็กพิเศษสามารถ ช่วยตัวเองได้ และสามารถเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพื่อเป็นกำลังใน การพัฒนาประเทศได้

การสร้างความร่วมมือกับชุมชน หรือเครือข่ายชุมชน

ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีการคำนึงถึงส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในสังคมเพื่อเป็นไปตามกฎหมายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 อีกทั้งเป็นการใช้ต้นทุนสังคมที่มีอยู่ในองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก จัดการศึกษาในการเป็นการสร้างพื้นฐาน ในการพัฒนาเด็กเล็กที่จะทำให้

เป็นสานเสริมศักยภาพการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นระบบการบริหารที่มีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะเป็นการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้ทักษะ การบริหารจัดการ ประสิทธิภาพต่อผู้ปกครองท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้อง ที่จะทำให้เกิดความร่วมมือที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก้าวหน้าต่อไป

1.ด้านวิชาการ

1) ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่างๆแผนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ให้คำปรึกษาแนะนำ สนับสนุนทรัพยากรณีนารทำกิจกรรม เช่น การ(ศึกษาการเรียนรู้นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กให้กับผู้ปกครองและครู

3) ให้การแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในชุมชนท้องถิ่น ทราบ โดยทั่วถึง

2.ด้านอาคารสถานที่

1) ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

2) ร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.ด้านงบประมาณ

1) ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อวัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมการศึกษา เรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.ด้านบุคลากร

1) ให้คำปรึกษาแนะนำส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานและพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2)ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนได้ดังนี้

1)จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

2)จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

3)จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง

4)จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง

5)จัดกิจกรรมการแสดงเข้าร่วมกับกิจกรรมต่างๆ

6)จัดนิทรรศการเผยแพร่กิจกรรมทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียนและผลงานเด็ก

7)ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่างๆของท้องถิ่นนั้นๆ

8)เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะเช่น ตลาด สวนสาธารณะ เป็นต้น

9)ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสะดวกกับชุมชน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและอื่น ๆ การให้บริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็นอกเหนือจากการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และให้บริการแก่ชุมชนด้านอื่นๆดังนี้

1)ด้านอาคารสถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการด้านสถานที่แก่ชุมชน หรือประชาชนในท้องถิ่น ในวันสำคัญต่างๆหรือการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน

2)ด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้บริการด้านครุภัณฑ์ต่างๆแก่ชุมชนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ชุมชนหรือประชาชน

3)ด้านวิชาการ สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชนและชุมชนในการศึกษาค้นคว้าต่างๆ

4)ด้านการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการแก่ประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น โดยทั่วหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือผู้ดูแลเด็กเป็นวิทยากรในการเผยแพร่ ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาเหมาะสมตามวัย

5) ด้านการให้บริการสาธารณะ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการช่วยในการบริการสนับสนุนบริการสาธารณะให้ชุมชน หรือประชาชนได้ตามบริบทหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น การส่งเสริมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

1) การสนับสนุนด้านวัสดุ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และ อุปกรณ์ต่างๆ

ชุมชนสามารถสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

2) บริจาคเงินสนับสนุนต่างๆ

ชุมชนสามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้

3) ให้ความรู้โดยปราชญ์ท้องถิ่น ชุมชนหรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ

ชุมชนสามารถสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้าน ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆมาถ่ายทอดความรู้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4) ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ชุมชนสามารถสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดประสบการณ์เรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน ให้เด็กปฐมวัยได้เข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริง ให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ชุมชนสามารถสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆที่จะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาเด็กปฐมวัย ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็ก

กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก

